

I. BRATRSTVO BÍLÉHO KLÍČE SE PŘEDSTAVUJE

Jaroslav Kubát chtěl být spisovatelem. Ale k tomu hlavně potřeboval koutek, kde by mohl být zcela sám. Tam by se oddával snění. Na nějakém obrázku viděl, jak se to dělá: Mladý člověk s dlouhými vlasy sedí u stolu zamyšlen a dívá se na čistý papír. Nad jeho hlavou se vznáší průsvitná postava, která jej líbá na čelo. To je Múza. Okno je otevřené a dole se ježí štíty domů. Tak si každý může domyslit, že básník bydlí sám a sám ve vysokém poschodí. Pod obrazem byl nápis: „Básníkova samota.“ Nu, tu Múzu si Jarka chtěl odpustit. Neměl rád, když se s ním tetičky mazlily a myslily si, že je ještě malý hoch, ačkoliv chodí do sekundy. Ale to je jisto, že k básnění je zapotřebí samoty. K pouhému spisování asi také. A samotu doma najít nemohl. Kubátovi byli sice zámožní,

měli čtyři pokoje, ale pokoj pro sebe dostala jen Helena. Té už bylo osmnáct let. Sekundán Jarka spával v otcově pracovně na pohovce, a když byli hosté, dokonce v ložnici, jako dokud býval opravdu ještě malým chlapcem. Ano, v otcově pracovně mohl také spisovat, když tatínek nebyl doma. Ale to nebyla pravá samota. V sousedním pokoji jistě seděla maminka, mohla přijít z kuchyně Anči, ovšem každou chvíli i zvědavá Helena. A pak zde byly všechny školní knihy, sešity a úkoly, které připomínaly profesory. Jakápak samota!

Strýček Jan nebyl ženat a neměl děti. Měl tedy dobré porozumění, co chlapec může potřebovat. To otcové nemají právě proto, že jsou ženatí a mají děti. Příkyvoval vždy povážlivě hlavou, když mu Jarka vysvětloval, proč dosud nic nenapsal. A když začátkem dubna měl Jarka narozeniny (dvanácté), přinesl mu dárkem velký bílý klíč. „Tenhle klíč jsme ti vysoustruhovali u nás v továrně z hliníku, aby byl lehký v kapse, a nesu ti jej k svátku se vším, co otvírá. Abys věděl: Za strojírnu mám starou zahradu, která už k ničemu není. Čekám jen, kdy město dojde až k ní, a pak ji rozprodám na stavební pozemky. Ale do té doby je to přece jen zahrada. A tak mě napadlo, když chceš nějaké místo, kde bys byl docela sám, pro jaro a léto na světě lepší nenajdeš. Na tři strany je vysoká zeď. Na čtvrté je ještě vyšší stěna továrny bez jediného okénka, docela slepá.

V zahradě je nějaká besídka, kdyby přšelo. A kdybys vůbec něco potřeboval, dojdeš si ke mně do továrny. Zde tedy máš klíč, který tu zahradu otvírá. Dělej si tam, co chceš, je tak dlouho tvá, dokud se tam nezačne stavět.“

Tak mezi dárky k narozeninám vedle kopacího míče od tatínka, proužkovaného flanelového kabátu od maminky a knížky od sestry nejkrásněji svítil bílý hliníkový klíč. Na oslavu Jarkových narozenin byly k svačině — copak? Velké zlaté, nadýchané koblihy. Jak jsem řekl, Kubátovi si to mohli dopřát. Pan Kubát byl vyšším úředníkem v záložně, pod penzí, měli čtyři pokoje, služku a Helenka se učila na klavír. Byli tak bohatí, že Jarka směl i v zimě běhat v kalhotách nad kolena a v krátkých ponožkách. Lýtka i kolena měl ovšem červená mrazem, ale žádnou rýmu. A na sobě v zimě nosil jen svetr, větráček a rádiovku. Kdežto chudší gymnazisté musí nosit zimník, šálu na krk, dlouhé punčochy, ne-li hned dvoje, a rozumí se, že pod košilí i triko. Pak ovšem chudí hoši jsou v strašné nevýhodě proti bohatým. Ti pokaždé doběhnou dříve k tramvaji, když se vyhrnou ze školy, a mohou si sednout. Kdežto chudí hoši přiběhnou později a musí stát. Ale my jsme přestali u koblih. Jarka jich nesnědl tolik, jako obyčejně, ale zato si vstrčil do každé kapsy kabátu po dvou. A do kapsy u kalhot klíč. A hajdy do své zahrady. Bydlil v moderní části Vinohrad, v Slezské ulici, ale k strýčkově malé strojárně za městem bylo

přece jen dobrou čtvrt hodinu. Když tam Jarka šel s tatínkem. Ale sám tam byl za deset minut. Protože měl krátké kalhoty.

Jak se jde k zahradě za strýcovou továrničkou?

Nejdřív klušete starými ulicemi, řádně kostkami dlážděnými, pak už novými, jen štěrkovanými. Pak směr ulice naznačuje jen tu a tam nějaký dům s holými červenými boky a mezi domy jsou mezery, jako když zuby ještě nenarostou. Nebo vypadnou. Potom i tyhle domy zmizí a trouší se garáže, ohrady, boudy, hřiště. Kus dále se skáče již jen přes odkopávky, návozy a smetiště a za nimi už zbývají jen zpustlá a prázdná místa, bývalá pole a zahrady, ve všech směrech prošlapaná pěšinkami. Jejich majitelé je nechali ležet ladem, však je brzy prodají jako stavební místa, jako to udělá jednou strýc Jan se zahradou za továrnou. Dospělí lidé zužitkují všechno. Nu a mezi těmi pustými budoucími staveništi stálo několik malých továren, také strýcova.

Tu Jarka oběhl a už byl u zahrady. A už u dvířek. A už je otevřel. A vešel dovnitř, zavřel je zase klíčem, klíč vstrčil do kapsy. A byl sám.

Uprostřed celého světa byl z něho vyříznut jeden obdélníček. Pro zeď nikde nic nebylo ze světa vidět, ani střechy domů. Jenom nebe nahoře a aeroplán, který po něm letěl. Nejvíce byl svět uzavřen právě zadní stěnou továrny, byla jen z cihel, okno žádné a vysoká jako dům. Do hřebene zdí byly

vsazeny ještě střepy skla, aby sem nikdo zvenčí nemohl. A tak zde byl kousíček světa sám pro sebe. Ani v první chvíli Jarka neslyšel, snad že nebyl pozorný, houkačky aut ani zvonění tramvají, ani lidské hlasy. Proto se mu zdálo, že svět je najednou někde daleko. Jako by se propadl na dno nějaké hlubiny nebo octl na nějaké hvězdě. Ano, tady se mu bude o samotě přemýšlet a spisovat!

Ale nejdříve si zahradu musí prohlédnout. Avšak co zde bylo k prohlížení? Pravda, všude na stromech a keřích se zapalovaly první pupeny. Byly to ovšem zplanělé, zpřelámané a omrzlé stromy, protože je nikdo neošetřoval, a křoviska se rozrostla a zdivočela, protože si zahrady nikdo nehleděl. V jednom koutě jako by viselo z nebe několik vysokých stromů, ještě zcela holých. Ale to všechno uvidí ještě stokrát. Dnes si prohlédne, kde bude sedat a přemýšlet a psát, protože to dostal k narozeninám. A tak našel ještě docela dobrou budku, které strýc říkal altánek. Dobré místo, kdyby mu venku začalo pršet na papír. Pak kamennou lavičku pod vysokými stromy. Dobrá, kdyby bylo horko. Pak polorozbořený studený sklípek. Dobrý, aby si do něho schoval láhev s vodou. Nezteplala by. Zde tedy bude celé jaro a léto a snad i podzim sám. Úplně sám.

Najednou se lekl. Co kdyby tak ztratil klíč! Pak by se odtud nedostal.

Kdepak přes třímetrovou zeď, a ještě se sklem nahoře! A křičet? Kdoví, chodí-li za zahradou nějakí lidé. To by bylo hrozné, zůstat zde sám o hladu. A spát zde sám celou noc, když v noci je ještě taková zima! Snad by večer pro něho přišli z domu, kdyby se dlouho nevracel. Ale napadne je, kde je? Naštěstí se hned přesvědčil, že má klíč dosud v kapse. Ale bylo to leknutí! Až jej zašimralo v zátylku a pak dole mezi lopatkami. A ta hrůza ze smrti hladem! Honem se pustil do svých koblih a snědl všechny čtyři najednou. Ale třaslavá zima v zádech nepřestala, jako by už byla noc a měl zde spát bez přikrývky v rose.

Přišoural se pomalu ke dveřím, otevřel je zase, zamkl za sebou a šel krok za krokem k městu. Venku bylo nějak lehčeji a tepleji. Tedy to byl strýčkův dar! Vlastně to nebylo to, co chtěl.

Šel domů, ale za rohem jedné ohrady potkal živou duši. Totiž živá duše potkala Jarku. Hvízdla mu do ucha. Vedle něho stál hubený, rozcuchaný chlapec, už teď pihovatý, s kopacím míčem v náruči. Frantík Jírů. Chodili spolu do obecné školy, pak šel Frantík do měšťanky a Jarka do gymnázia. Ale Frantík byl výborné pravé křídlo a Jarka pravá spojka o nic horší, a tak se nikdy nerozešli.

„Dali jsme to klukům z první měšťanky jedenáct šest,“ chlubil se Frantík. „A kde ty se tu bereš?“ Jarka přemýšlel. Má říci, co dostal k svátku a kde byl? Přece to byl dárek

jen pro něho, jeho samota, do které nikdo nepřijde, jeho, jen jeho tajemství. Tedy nikomu o tom ani slova — ale Frantíkovi?

„Máš ještě čas?“

„Kolik chceš. Po mně se nikdo neshání, kdy přijdu. Nás je sedm.“

„Tedy ti ukážu své tajemství, ale musíš mi slíbit...“

„Namouduši,“ začal Frantík.

„Počkej, až tam budeme.“

Hoši se vraceli. Kolem ohrad, bud, pustých polí. Jarka nepromluvil ani slovo, jak se sluší a patří, než se odhalí nějaké tajemství. A Frantík také věděl, jak se má člověk v takovém případě chovat, mlčel tedy také, ledaže si házel kopacím míčem. Došli ke dveřím ve zdi.

„A teď mi slib, že nikomu nepovíš, kam tě vedu, a že zachováš moje tajemství až do hrobu.“

„Slibuji, že je nikomu nepovím a zachovám až do hrobu,“ opakoval Frantík.

„Na svou čest?“

„Na mou čest.“

„Že mě nikdy nezradíš?“

„Že tě nikdy nezradím.“

Teď teprve Jarka otevřel dveře a vpustil kamaráda do zahrady. Pak si teprve vzpomněl, že mu mohl zavázat

kapesníkem oči, že by to bylo ještě pěknější. Ale stačilo mu, jak byl Frantík překvapen, taková zed' kolem dokola, odnikud sem není vidět a Jarka si zde může dělat, co chce.

„Je to jako pustý ostrov,“ prohlásil Frantík. „Víš co, mohli bychom si zde hrát na robinzony.“

Jarka byl příjemně překvapen. Ten strýček Jan přece dovede vymyslet dárky! Dobrá, na robinzony, to by bylo něco! Strýčkův dárek začal svítit. „Zítra ve tři bychom mohli začít,“ navrhl hned.

„Zítra ne, to mám revanš s první měšťankou. Ale pozítří ve tři.“

Litovali, že nemohou začít už dnes. Ale musí si také nejdříve znovu přečíst Robinsona. A tak šli domů. „Škoda že nás není víc,“ řekl Frantík. „V Robinsonovi jsou také nějakí divoši.“

Divoši tedy nebudou, když byli jen dva. Ale když přišli až do první ulice, kdo se to klátil pomalu před nimi? Haló, to je Štědrý s Brožem, kterému se říkalo Culík, protože vážil skoro šedesát kilo. Oba dobří kamarádi celé sekundy. Štědrý byl nejlepší žák, vždycky spořádaný, a protože měl dbalé rodiče, byl ostříhán dohola. Ale každému dal opsat úlohu a napovídal. Právili, že jdou jen tak.

Jarka se koukl na Frantíka. Frantík na Jarku. Ano, to byli divoši do Robinsona.